

עוד אמרו, גם לדעת החולק וסובר שטרפה היא משבחת (ואם השביחה – אין זה סימן שאיננה טרפה), אינה משבחת באותו דבר שנטרפה בו, (ועל כן תרנגולת שניטלה נוצתה וצמחו לה מחדש והאחרונים גדולים יותר מן הראשונים – מוכח שאיננה טרפה).
להלכה הסיקו (נח). שי"ב חדש, או לידה בנקבות, הרי אלו סימן שאינה טרפה. וכן לענין עוף, אם חזרת וטוענת ביצים – הרי זה סימן שאיננה טרפה.

דף נח

- צח. א. מה דינם של וולד טרפה וביצת טרפה, לאכילה ולקרבן?
ב. מהי הנפקותא היוצאת מן הכלל כל בריה שאין בה עצם – אינה מתקיימת י"ב חדש?
ג. חסר ויתר יד או רגל – האם הוא טרפה?
ד. בהמה או עוף שיש להם שני 'סניא דיבי'; שתי יציאות של בני מעיים; כמיין 'קנה' טבעי בין בית הכוסות להמסס או לכרס?
ה. בהמה חולה או שאכלה סם המות – האם היא כשרה לאכילה?

א. וולד טרפה שנוצר בבטן אמו לפני שנטרפה – למ"ד עובר ירך אמו – אסור, ולמ"ד עובר לאו ירך אמו – מותר, בין לאכילה בין לקרבן. (נחלקו בדבר ר' אליעזר ור' יהושע, לפי הסבר רבינא. והלכה כר' יהושע שמותר. ואעפ"י שלענינים אחרים ננקוט עובר-ירך-אמו, לענין טרפה הדין תלוי בחיות, ולעובר יש חיות בפני עצמה. עפ"י תוס' וש"ר. ולמ"ד טרפה חיה יל"ע אם שייכת סברא זו – ע' בלשון הראשונים ובפמ"ג עט סק"ה).
אבל ביצה שנטענה לפני ההיטרפות (אפילו נגמרה במעי התרנגולת. ר"ן; יו"ד פו, ג) – הכל מודים שאסורה, כיון שהיא גוף אחד עם האם. (כן מבואר למסקנה, לחלק בין וולד לביצה, אבל בלשון ראשונה של אמימר, אין חילוק ביניהם).

נטרפה ולבסוף נתעברה / נטענה – להלכה אנו נוקטים שאין מציאות כזו, כי טרפה אינה מתעברת. ולפי רב אחא בר יעקב ורב אחא – אפשרי הדבר, ודין הולד – מחלוקת ר"א ור"י (כהסבר רב אחא. ונחלקו בשאלת 'זה וזה גורם' אם מותר אם לאו). כן הדין בביצה שנוצרה ע"י זכר. אבל ביצה שנוצרה ללא זכר – לכו"ע אסורה, (שגורם אחד יש לה, של איסור. ולפי המסקנא, לעולם הביצה נידונית כגוף אחד, ואין שייך להתירה משום 'זו"ג'. ע' חדושי הר"ן).

ב. תמרים שהתליעו, ולא פרשו התולעים לחוץ, ואין ידוע אם התליעו במחובר ואסורים (משום שרץ הארץ) או בתלוש ומותרים – לאחר י"ב חדש ודאי מותרים.

ג. יתר וחסר ביד – כשרה. ברגל – טרפה, שכל יתר כחסר דמי (רב הונא), וכדין שמוטת ירך בבהמה שאסורה, ואילו שמוטת יד – מותרת.

ד. שני 'סניא דיבי' ('המעי האטום / העיור') – טרפה (רבינא, וכרב הונא). ואם שופכים מזה לזה – מותרת. שני בני מעיים שיוצאים בבהמה; אם משני מקומות – טרפה, ואם ממקום אחד (–סמוכים זל"ז) וכלין עד כאצבע (לדעה אחת פי': שהפיצול אינו מתמשך יותר מרוחב אצבע, אלא מיד חוזרים ומתחברים. עפ"י רש"י, ר"ג ורשב"א. ויש פרושים אחרים בראשונים. לדעה אחרת – מתחברים בסמוך לנקב שהרעי יוצא בו) – כשרה. בעוף – לעולם כשר.

'קנה' טבעי בקרבי הבהמה; בין בית הכוסות להמסס – כשרה, (שכן יש לחיות הבר); בין בית הכוסות לכרס – טרפה, (משום 'יתר' וכאילו ניטל חלק אחד מן המעיים).

ה. בהמה חולה – מותרת. (וראה לעיל לו – בדין המסוכנת). ושאכלה סם המות – אם הוא סם מסוכן לאדם – אסורה משום סכנה, אך איננה טרפה. ואם אינו מסוכן לאדם אלא לבהמה – מותרת.

דף נט

צט. א. מהם סימני הבהמות הטהורות?

ב. מהם סימני חיה (לידע שאיננה בהמה, כדי להתיר את חלבה)?

א. בהמה שמעלת גרה ומפרסת פרסה (- שפרסתה סדוקה, וגם שסועה – כלומר חלוקה בצפרנים) – טהורה. כל בהמה שאין לה שיניים למעלה – בידוע שהיא מעלת גרה ומפרסת פרסה, מלבד הגמל שבצעירותו אין לו ניבים (= שתי שיניים עליונות. ל"א: בליטות כעין שיניים), והוא אינו מפריס פרסה. כל בהמה המפרסת פרסה (ושוסעת שסע) – טהורה, מלבד החזיר (שאינו מעלה גרה). כל בהמה מעלת גרה – טהורה, מלבד הגמל השפן והארנבת (והשסועה) האמורים בתורה (שאינם מפריסי פרסה). כל בהמה שבשרה שמתחת לעצם האליה, נקרע שתי וערב – בידוע שהיא טהורה, מלבד הערוד. ואם לאו (שנקרע ערב בלבד או שתי לבד. וערש"י) בידוע שהיא טמאה.

ב. סימני החיה להתיר חלבה נקבעים לפי צורת הקרניים והטלפים. (לפירוש אחד בתוס' די לזהות עפ"י הקרניים או הטלפים. וטלפי חיה שונות משל בהמה, שהן ארוכות וחדות, ואילו של בהמה רחבות. ולפרוש הריב"ם (וכ"כ הר"ן), סימני הקרניים נועדים לודא שהיא חיה ולא בהמה, וסימני הטלפים, שהן פרסות סדוקות – לודא שאיננה טמאה, שאין דבר טמא שיש לו טלפים אלא חזיר, וחזיר אין לו קרניים). סימני הקרניים הם: קרנות מפוצלות (רש"י פרש כמשמעו, שהן מסועפות. ור"ת פרש שהן כפופות בראשן). או לחלופין, כאשר אינן מפוצלות – אם הן כרוכות (= עגולות / עשויות שכבות שכבות) וחדורות (= חדות בקצוות / עגולות) וחרוקות (= מלאות פגימות וחריצים), וחריציהם תכופים ומובלעים זה בזה – חלבן מותר. ואם חסר אחד משלשה אלו – אפשר שהיא בהמה. (השור, קרנותיו אינן חרוקות. העז – אינן כרוכות ואינן חדורות. ויש עז כרכוז, שלדעה אחת הוא מין בהמה ולא חיה, וקרניו חדורות וחרוקות אך אינן כרוכות. ויש גם מין נוסף שקרניו כרוכות וחרוקות ואינן חדורות (תוס'), ולכך צריך שלשתם. אך לדעת המתירים עז כרכוז (רב שמואל ברד"א. וכן שלחו מא"י), אין צורך בסימן 'כרוכות'). יש מין חיה טהורה בעלת קרן אחת, ו'קרש' שמה.

דף ס

ק. האם חייבים על הרכבת שני מיני דשאים שונים זה עם זה?

נסתפקו בגמרא אם חייבים משום כלאים בהרכבת שני מיני דשאים, בדומה לאילנות, אם לאו. (מצד אחד נאמר בהם למינהו ביציאתם, מאידך לא נאמר כן בציווים, כבאילנות). ועלה ב'תיקו'.